

*Toimipaikkakäsikirja kunnille ja
kuntayhtymille*

1. JOHDANTO

Tilastokeskus ylläpitää yritys- ja toimipaikkarekisteriä yrityksiin ja yhteisöihin liittyvien tilastojen perustana ja otoskehikkona. Ylläpitovelvollisuus perustuu yritysrekisteriasetukseen¹. Rekisterissä ylläpidettävät yksiköt on määritelty tilastoyksikköasetuksessa².

Kuntatoimipaikka-käsikirjan tarkoituksena on havainnollistaa eroa kuntien ja kuntayhtymien oman palvelurakenteen ja tilastolliseen tarkoitukseen tarvittavan toimipaikkarakenteen välillä. Tarkoituksena on myös tarjota tiedonantajalle ohjeisto, jonka mukaan kunnan tai kuntayhtymän toiminnot tulisi luokitella tilastointia varten toimipaikkayksiköiksi. Toimipaikkatietoja käytetään yritysrekisterin ja työssäkäynti-tilaston laadinnassa.

Toimipaikkoja tilastollista tarkoitusta varten muodostettaessa ryhmittelyn yhtenä lähtökohtana on TOL 2008 toimialaluokitus³. TOL 2008 on Tilastokeskuksen vahvistama kansallinen tilastotoimen luokitusstandardi, joka noudattaa täysin EU:n uudistetun toimialaluokituksen, NACE Rev. 2:n, rakennetta ja määrittelyjä. NACE on jäsenmaita velvoittavalla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella vahvistettu Euroopan Unionin toimialaluokitus. Täten EU-jäsenmaissa on käytettävä NACE:a tai siihen perustuvaa kansallista versiota tilastotoimessa. TOL 2008 on tällainen asetuksessa tarkoitettu ja Eurostatin hyväksymä, Suomen kansallinen versio.

Toimialaluokitusta on tietyiltä osin tätä ohjetta laadittaessa pyritty soveltamaan siten, että se vastaisi paremmin sellaista tasoa, millä kuntien ja kuntayhtymien on mahdollista henkilöstön osalta erotella tuottamia palveluja. Näin ollen tietyjä samassa osoitteessa tapahtuvia toimintoja on mahdollista yhdistää yhdeksi toimipaikaksi, vaikka varsinainen toimialaluokitus erottelee toiminnot tarkemmin kuin mitä tässä ohjeistetaan.

Toimipaikka on toimialaluokitusta sovellettaessa keskeinen yksikkö muun muassa seuraavista syistä:

1. toimipaikkakohtainen tieto antaa parhaan kuvan talouden rakenteesta
2. toiminnasta voidaan toimipaikkojen avulla kerätä tietoja ja laatia tilastoja maantieteellisten ja hallinnollisten alueiden mukaisesti
3. monitoimialaisilta toimijoilta saadaan näin toimialoittain eriteltyä tietoa
4. kaikki henkilö pohjaiset tilastot kuvaavat väestön toimiala- eli elinkeinonjakaumaa toimipaikkojen kautta.

Kunnan toimipaikka

Tilastollinen **toimipaikka** on **yhdessä osoitteessa sijaitseva ja pääasiassa yhdenlaisia palveluja tai tuotteita tuottava yksikkö.**

Erottelu tehdään toimialaluokituksen mukaisesti. Jotta eri toimintoja voidaan yhdistää samaksi toimipaikaksi, on niiden siis lähtökohtaisesti sijaittava samassa osoitteessa ja oltava riittävän samanlaisia toimialan osalta. Toisaalta samassa osoitteessa sijaitsevia saman toimialan toimintoja ei ole tarpeen erottaa erillisiksi toimipaikoiksi.

¹ Yritysrekisteriasetus. Regulation No 177/2008 of the European Parliament and of the Council.

² Tilastoyksikköasetus. Neuvoston asetus (ETY) N: 696/93.

³ Linkki käytössä olevaan TOL 2008 toimialaluokitukseen Tilastokeskuksen verkkosivuilla: <http://tilastokeskus.fi/meta/luokitukset/toimiala/001-2008/index.html>

Kun sama henkilöstö työskentelee useassa osoitteessa, joista ei jokaisesta ole mielekästä muodostaa omaa toimipaikkaa, muodostetaan toimipaikka siihen osoitteeseen, jossa sijaitsee henkilöstön lähin työnohjaus. Näin toimitaan esimerkiksi liikenteessä, rakennustoiminnassa, kouluterveydenhuollossa ja perhepäivähoidossa

Pääsääntöisesti alle kolme henkilötyövuotta työllistävistä yksiköistä ei muodosteta omia toimipaikkoja, vaan myös nämä ilmoitetaan kootusti lähimmän työnohjauksen osoitteeseen. Mikäli toimialalla ei ole työnohjaukselle omaa osoitetta, toimipaikan voi tällöin muodostaa alle kolme henkilötyövuotta työllistävistä yksiköistä.

Näin ollen kunnan toimipaikka voi olla esimerkiksi yhdessä osoitteessa sijaitseva terveyskeskus, kirjasto, päiväkotitoimi tai rakennuspalvelun työnohjoitustoimi.

Kunnan henkilöstö

Kunnan henkilöstöllä tarkoitetaan tässä yhteydessä **kuntaan tai kuntayhtymään** työ- tai virkasuhteessa olevaa henkilöä, jolle kyseinen kunta tai kuntayhtymä toimii palkanmaksajana. Kunnan henkilöstöksi luetaan myös **kunnan y-tunnuksen alla toimivien kunnallisten liikelaitosten** henkilöstö.

Näin ollen kunnan henkilöstöön **eivät kuulu ulkopuolisilta vuokratut työntekijät**, vaikka näillä korvataankin kunnan omia työntekijöitä. **Kunnan palkkion- tai avustuksensaajat eivät kuulu kunnan henkilöstöön.**

Kunnan henkilöstöksi **ei siis lasketa esimerkiksi kunnan luottamushenkilöitä** – kuten **kunnanvaltuutettuja, kunnanhallituksen tai lautakuntien jäseniä** – eikä toisaalta **omaishoitajia** tai **sijaisperhehoimintaa harjoittavia perhehoitajiakaan.**

Käsikirjan rakenne

Tässä dokumentissa käydään läpi olennaisimmat asiat toimipaikkojen muodostuksesta kunnissa palvelualoitteina ryhmiteltyinä.

Excelin Kuntatoimipaikat.xlsx -taulukon avulla voi tarkemmin tutustua listauksiin eri toimintojen jaottelusta. Taulukossa on koottuna ”Kunnan palvelu”-sarakeeseen mahdollisia kunnan palveluita. ”Toiminto”-sarakeessa on toiminnot, jotka kuuluvat pääsääntöisesti sen yksikön alle, jonka nimi on kunnan palvelu -sarakeessa.

Sekä kunnan palvelu- että toimintosarake sisältävät termit, joiden on tarkoitus toimia hakusanoina taulukon pohjalta luotavassa käsikirjassa. Näiden termien on tarkoitus mahdollisimman hyvin vastata kunnissa yleisesti käytössä olevia termejä. ”Toimiala” -sarake kertoo toimialakoodin sille toimialalle, jolle kyseinen toiminto tulee luokitella. ”Huomioita” -sarakeeseen on koottu joitakin erityisiä huomioita, jotka liittyvät kyseiseen toimintoon.

SISÄLLYSLUETTELO

1.	JOHDANTO	2
	KUNNAN TOIMIPAIKKA	2
	KUNNAN HENKILÖSTÖ	3
	KÄSIKIRJA -LUONNOKSEN RAKENNE	3
2.	KUNNAN HALLINTO	5
	YHTEISPALVELUPISTEET	5
3.	TERVEYS- JA SOSIAALIPALVELUT	5
	TERVEYDEN- JA SAIRAANHOITOPALVELUT.....	5
	YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO	6
	SOSIAALIPALVELUT	6
	LASTEN PÄIVÄHOITO	8
4.	OPETUS- JA SIVISTYSTOIMI	9
	KOULUTUS	9
	KULTTUURI JA VAPAA-AIKA	10
	LIIKUNTA	11
	NUORISOTOIMI.....	11
5.	YMPÄRISTÖ JA TEKNINEN INFRASTRUKTUURI.....	12
	YHDYSKUNTASUUNNITTELU JA RAKENTAMINEN	12
	KIINTEISTÖPALVELUT JA YMPÄRISTÖNHOITO	12
	VESI-, VIEMÄRI- JA JÄTEHUOLTO	13
	ENERGIA	13
	JOUKKOLIIKENNE JA LOGISTIIKKA.....	14
	KORJAAMOT, VARASTOT JA VUOKRAAMOT	14
	PALO- JA PELASTUSTOIMI	15
6.	ELINKEINOPALVELUT JA MATKAILU.....	16
	ELINKEINO- JA MAASEUTUPALVELUT	16
	MATKAILU	16
7.	TUKIPALVELUT	16
	KIINTEISTÖHUOLTO, SIIVOUS JA RUOKAPALVELUT	16

2. KUNNAN HALLINTO

Luottamushenkilöitä – kuten kunnanvaltuutettuja, kunnanhallituksen tai lautakuntien jäseniä – ei lueta kunnan henkilöstöön.

Kunnan yleishallinto – kuten **kunnan johto, kanslia sekä henkilöstö-, talous- ja kirjaamopalvelut** – yhdistetään omaksi toimipaikakseen. Yleishallinnosta erotetaan toimialaluokituksen mukaisesti palvelualojen oma hallinto siten, että esimerkiksi **kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- ja koulutoimen hallinto** yhdistetään samassa osoitteessa toimiessaan yhdeksi toimipaikaksi ja vastaavasti **sosiaali- ja terveydenhuollon hallinto** yhdistetään omaksi toimipaikakseen.

Teknisen toimen hallintohenkilökunta muodostaa oman toimipaikkansa, ja **arkistopalvelut** erotetaan omalla toimipaikalla. Näin ollen esimerkiksi kunnantalon osoitteeseen muodostuu useampi toimipaikka, kun samassa osoitteessa harjoitetaan toimialaluokitukseltaan toisistaan poikkeavia toimintoja.

Mikäli kunnassa hallinnollisia asioita hoitaa vain yksi henkilö useilla hallinnon toimialoilla, määräytyy toimipaikan toimiala sen mukaan, minkä toimialan tiedetään tai arvioidaan työllistävän eniten.

Kun kunnan hallinto on jaettuna erillisiin omissa osoitteissaan toimiviin yksiköihin – kuten **sivistystoimen virasto** tai **sosiaalivirasto** – muodostavat tällaiset yksiköt omat erilliset sijaintiosoitteidensa mukaiset toimipaikat toimialaluokituksen mukaisille toimialoille.

Yhteispalvelupisteet

Julkisen hallinnon palveluihin liittyvää **neuvonta- ja vireillepanotyötä tarjoavat yhteispalvelupisteet** ovat osoitteensa mukaisia itsenäisiä toimipaikkoja aina työllistäessään kunnan henkilöstöä vähintään kolme henkilötyövuotta. Tätä pienempiä yksiköitä yhdistetään ja ilmoitetaan kootusti lähimmän työnohjauksen osoitteeseen. Kun tällaisen toiminnan työllistävyys jää kuntatasolla alle kolmen henkilötyövuoden, ei toimintaa eroteta omalla toimipaikalla, vaan se luetaan osaksi kunnan yleishallintoa.

3. TERVEYS- JA SOSIAALIPALVELUT

Terveyden- ja sairaanhoitopalvelut

Terveyskeskuksen tarjoamat terveydenhuoltopalvelut ovat toimialan näkökulmasta yhtenäistä toimintaa. Jokainen omassa erillisessä osoitteessaan toimiva **terveyskeskus, terveysasema** tai tällaisen osapalvelu on oma itsenäinen toimipaikkansa. Esimerkiksi **neuvola** muodostaa omassa osoitteessa toimiesseen oman toimipaikan, mutta terveyskeskuksen yhteydessä se kuuluu samaan toimipaikkaan muiden samassa osoitteessa toimivien osapalvelujen kanssa.

Terveyskeskuksessa työskentelevää hallintohenkilöstöä ei eroteta terveyskeskuksen toimipaikasta. Erillisessä osoitteessa – esimerkiksi terveysvirastossa – toimiva terveydenhuollon hallinto sen sijaan kuuluu hallinnon toimialalle ja osoitteensa mukaiseen toimipaikkaan.

Kouluterveydenhuollon osalta **kouluterveydenhoitaja, koulupsykologi ja koululääkäri** kuuluvat toimialaluokituksen mukaisesti terveyskeskuksen toimialalle. Näille muodostetaan koulun osoitteeseen oma toimipaikka aina, kun toiminta työllistää yhdessä kohteessa vähintään kolme henkilötyövuotta. Muulloin ne ilmoitetaan kootusti lähimmän työnohjauksen osoitteessa.

Kouluilla työskentelevä sosiaalihuollon henkilöstö – kuten koulukuraattori ja koulujen sosiaaliohjaajat – taas kuuluvat sosiaalihuollon toimialaan ja ne ilmoitetaan vastaavasti kootusti lähimmän työnohjauksen osoitteessa aina, kun toiminta ei työllistä yksittäisessä kohteessa vähintään kolme henkilötyövuotta.

Kodeissa kiertävät kotilääkärit ja kotisairaanhoitajat ilmoitetaan kootusti lähimmän työnohjauksen osoitteessa. Yksittäisistä työntekokohteista ei siis muodosteta omia toimipaikkoja. Tästä terveydenhuollon toimialaan kuuluvasta lääkäreiden ja sairaanhoitajien suorittamasta **kotisairaanhoidosta erotetaan sosiaalihuollon toimialaan kuuluvat kotipalvelut**, joilla tarkoitetaan erilaisia arkielämän ei-sairaanhoidollisia avustuspalveluita, kuten kodinhoitoapua.

Kotisairaala kuuluu terveyskeskuksen toimialaan, ja sen henkilökunta ilmoitetaan lähimmän työnohjauksen osoitteessa.

Vanhusten pitkäaikaishoito terveyskeskusten vuodeosastoilla luetaan terveyskeskuksen toimialalle ja sen toimipaikkaan, kun toiminto sijaitsee muun terveyskeskuksen kanssa samassa osoitteessa. Mikäli toiminta sijaitsee omassa erillisessä osoitteessa, on henkilöstön osalta erotettavissa ja työllistää vähintään kolme henkilötyövuotta, saa se oman toimipaikan sosiaalihuollon toimialalle.

Ruoka-, siivous- ja kiinteistöhuollon osalta oma toimipaikka terveyskeskuksen osoitteeseen luodaan kullekin toiminnalle vain, mikäli sen työllistävyys kyseisessä kohteessa on vähintään kolme henkilötyövuotta. Muussa tapauksessa kukin toiminto ilmoitetaan toimialan mukaan kootusti lähimmän työnohjauksen osoitteessa. Mikäli kunnassa on esimerkiksi erilliseksi yksiköksi perustettu ruoka- tai siivouspalvelukeskus, sijoitetaan toimipaikka tällaisen keskuksen osoitteeseen.

Alue- ja keskussairaaloitten osalta jokainen omassa osoitteessaan toimiva sairaalarakennus tai -osasto on oma itsenäinen toimipaikka. Sairaalassa työskentelevää hallintohenkilöstöä ei eroteta sairaalan toimipaikasta.

Ruoka-, siivous- ja kiinteistöhuollon osalta oma toimipaikka sairaalan osoitteeseen luodaan kullekin toiminnalle vain, mikäli sen työllistävyys kyseisessä kohteessa on vähintään kolme henkilötyövuotta. Samoin tehdään myös sairaalan yhteydessä toimivan **apteekin sekä pesula- ja vaatehuoltopalveluiden** osalta. Muussa tapauksessa kukin toiminto ilmoitetaan toimialan mukaan kootusti lähimmän työnohjauksen osoitteessa. Mikäli kunnassa on esimerkiksi erilliseksi yksiköksi perustettu ruoka- tai siivouspalvelukeskus, sijoitetaan toimipaikka tällaisen keskuksen osoitteeseen.

Ympäristöterveydenhuolto

Jokainen omassa osoitteessaan toimiva **ympäristökeskus** tai muu vastaava **ympäristöterveydenhuollon yksikkö** on oma itsenäinen toimipaikkansa. Ympäristöterveydenhuollon ympäristökeskuksessa toimivaa hallinnollista henkilökuntaa ei eroteta ympäristökeskuksen toimipaikasta. Ympäristöterveydenhuollon toimialalle luetaan myös kunnallinen eläinlääkintähuolto ja eläintensuojelu.

Sosiaalipalvelut

Omaishoitajat tai sijaisperhetoimintaa harjoittavat perhehoitajat, jotka eivät ole työsuhteessa kuntaan, eivät kuulu kunnan henkilöstöön.

Sosiaalipalveluissa esimerkiksi **sosiaaliaseman** tai **sosiaalitoimiston** osoitteeseen voi muodostua useita toimipaikkoja, kun eri toimialoihin kuuluvia toimintoja harjoitetaan samassa osoitteessa.

Sosiaalialalla esimerkiksi sosiaalivirastossa tai muussa vastaavassa sosiaalihuollon johtoyksikössä työskentelevä hallinnollinen henkilökunta kuuluu hallinnon toimialalle ja siihen osoitteen mukaiseen toimipaikkaan, jossa työskentely tapahtuu. Yksittäisissä sosiaalitoimistoissa työskentelevää hallinnollista henkilökuntaa ei eroteta muusta toimipaikan henkilökunnasta, vaan se luetaan samalle toimialalle ja samaan toimipaikkaan samassa osoitteessa toimivan muun henkilökunnan kanssa.

Sosiaaliohjaus, sosiaalineuvonta, etuuskäsittely, sovittelutoiminta ja perheoikeudelliset palvelut kuuluvat keskenään samalle toimialalle. Toiminnan tapahtuessa samassa osoitteessa ne yhdistetään samaan toimipaikkaan. **Vammaisten ja kehitysvammaisten neuvontapalvelut** erotetaan muista neuvontapalveluista samalle toimialalle muiden vammais- ja kehitysvammaispalveluiden kanssa aina kun mahdollista.

Ympäri vuorokautisissa hoito- ja hoivapalvelun yksiköissä **siivous-, kiinteistöhuolto- tai ruokalaitosminnalle** perustetaan yksittäisen laitoksen osoitteeseen oma toimipaikka, mikäli toiminta työllistää kyseisessä kohteessa vähintään kolme henkilötyövuotta. Muussa tapauksessa kukin toiminto ilmoitetaan kootusti lähimmän työnohjauksen osoitteessa. Mikäli kunnassa on esimerkiksi erilliseksi yksiköksi perustettu ruoka- tai siivouspalvelukeskus, perustetaan toimipaikka tämän keskuksen osoitteeseen.

Sosiaalihuollon toimialaan kuuluviin **asumispalveluihin** luetaan erilaisten ympärivuorokautisten tai muutoin tuettujen asumismuotojen lisäksi erityisryhmille ja muutoin sosiaaliperusteisesti myönnettävät asumisen lainat ja avustukset. Mikäli edellä mainittuja palveluja tarjotaan osana kunnan yleis- tai teknistä hallintoa, luetaan ne tällaisen toiminnan kanssa samalle toimialalle ja osaksi kyseistä toimipaikkaa. **Varsinainen asuntojen vuokraustoiminta**, esimerkiksi työsuhdekäyttöön, ja **asumisoikeusasuntojen välitys**, erotetaan omille kiinteistöalan toimialoilleen.

Sosiaalihuollon toimialaan kuuluva **kotipalvelu** tarkoittaa ei-sairaanhoidollisia avustuspalveluita, kuten kodinhoitoapua, ja se tulee erottaa terveyskeskuksen toimialaan kuuluvasta kotisairaanhoidosta, jota suorittavat kodeissa sairaanhoitajat ja lääkärit. Kotipalveluiden toimipaikka muodostetaan lähimmän työnohjauksen mukaiseen osoitteeseen. Yksittäisistä työntekokohteista ei muodosteta omia toimipaikkoja.

Kotipalvelut jaetaan 1) **perheiden** sekä 2) **vanhusten ja vammaisten kotipalveluihin**, jotka saavat molemmat omat toimipaikkansa. Mikäli kunnassa on molempia edellä mainittuja palveluja, mutta henkilöstön jakautumisesta näiden kesken ei ole tietoa, tulee jakautuminen arvioida. Mikäli parempaa arviota ei pystytä tekemään, jaetaan henkilöstö toimialojen kesken tasan, mikäli henkilöstöä on vähintään kuusi henkilötyövuotta, eikä siis tasajaolla muodosteta alle kolmen henkilötyövuoden toimipaikkoja. Kun molempien toimialojen yhteenlaskettu työllistävyys on alle kuusi henkilötyövuotta, perustetaan yksi toimipaikka, jolle annetaan toimialoista se, kumman tiedetään tai arvioidaan työllistävän enemmän henkilöstöä.

Mikäli erottelua ei henkilöstön osalta pystytä kotisairaanhoidon ja kotipalvelujen kesken tekemään, ilmoitetaan nämä yhtenä kokonaisuutena. Toimiala sekä toimipaikka valitaan sen mukaan, kummantyyppisen toiminnan tiedetään tai arvioidaan työllistävän enemmän henkilöstöä.

Kouluissa työskentelevä sosiaalialan henkilöstö, kuten **koulukuraattori ja koulujen sosiaaliohjaajat**, ilmoitetaan kootusti lähimmän työnohjauksen osoitteessa aina, kun toiminta ei työllistä yksittäisessä koulussa vähintään kolmea henkilötyövuotta.

Perhepalveluissa toimipaikan voi muodostaa esimerkiksi **lastenkoti, perhetalo tai nuorisosaama** aina vähintään kolme henkilötyövuotta työllistäessään. Pienemmät yksiköt ilmoitetaan kootusti lähimmän työnohjauksen osoitteessa. Vammaisten ja kehitysvammaisten palveluissa näiden ryhmien asumispalvelut erotetaan toisistaan, muilta osin palvelut kuuluvat keskenään samalle toimialalle. **Henkilökohtaiset avustajat** kuuluvat kunnan henkilöstöön, mikäli he ovat työsuhteessa kuntaan. Nämä ilmoitetaan kootusti lähimmän työnohjauksen osoitteessa.

Vanhusten asumispalveluissa erotetaan laitosmainen asuminen – kuten **vanhainkodit ja vanhusten pitkäaikaishoito terveyskeskusten vuodeosastoilla** – ja toisaalta ryhmäasumiseen perustuvat asumispalvelut, kuten **palvelutalot**. **Vanhusten pitkäaikaishoito terveyskeskusten vuodeosastoilla** luetaan kuitenkin terveyskeskuksen toimialalle ja sen toimipaikkaan silloin, kun toiminto sijaitsee muun terveyskeskuksen kanssa samassa osoitteessa.

Vanhusten palveluissa palvelutalot, palvelukeskukset tai vanhainkodit muodostavat oman osoitteen mukaisen toimipaikkansa työllistäessään sosiaali- ja hoitoalan työntekijöitä vähintään kolme henkilötyövuotta. Kun vanhusten palvelutalo ja vanhainkoti sijaitsevat yhteisesti samassa osoitteessa, muodostetaan näille omat toimipaikat aina, kun molempiin toimipaikkoihin tulee henkilöstöä vähintään kolme henkilötyövuotta. Mikäli henkilöstön jakautumista palvelutalon ja vanhainkodin kesken ei tiedetä tai pystytä arvioimaan, tehdään jako näiden kesken puoliksi. Kun vanhainkodin ja palvelutalon yhteenlaskettu henkilöstö on alle kuusi henkilötyövuotta, valitaan yhteisen toimipaikan toimiala sen mukaan, kumman toimialoista tiedetään tai arvioidaan työllistävän enemmän henkilöstöä.

Päihdehuollossa esimerkiksi A-klinikka tai päihdeongelmaisten päiväkeskus voi muodostaa oman toimipaikan toimiessaan omassa osoitteessa ja työllistäessään vähintään kolme henkilötyövuotta. Pienempiä yksiköitä ilmoitetaan kootusti lähimmän työnohjauksen osoitteessa. Myös ehkäisevää päihdetyötä harjoittava yksikkö, esimerkiksi **raittiustoimisto**, voi omassa osoitteessa toimiessaan ja vähintään kolme henkilötyövuotta työllistäessään muodostaa oman toimipaikan. Muuten toiminta luetaan muihin sosiaalipalveluihin ja ilmoitetaan lähimmän työnohjauksen osoitteessa.

Työllistämispalveluissa toimipaikan voi muodostaa esimerkiksi **työvoiman palvelukeskus tai työpaja** työllistäessään kunnan henkilöstöä vähintään kolme henkilötyövuotta. Pienemmät yksiköt ilmoitetaan kootusti lähimmän työnohjauksen osoitteessa.

Maahanmuuttajien palveluissa toimialaluokitus erotelee 1) **laitosmaiset vastaanottokeskukset** 2) **tulkki- ja käännöspalveluita tarjoavat tulkkikeskukset** sekä 3) **avopalveluihin lukeutuvat kotouttamistoimenpiteet**. Esimerkiksi vastaanottokeskus tai tulkkikeskus muodostaa oman osoitteen mukaisen toimipaikan aina vähintään kolme henkilötyövuotta työllistäessään, ja pienemmät yksiköt ilmoitetaan kootusti lähimmän työnohjauksen osoitteessa. Kun esimerkiksi vastaanottokeskus ja tulkkikeskus sijaitsevat samassa osoitteessa, eikä toimintoja pystytä henkilöstön osalta erottamaan toisistaan, muodostetaan yksi yhteinen toimipaikka, jolle toimiala määritellään sen toiminnon mukaan kumpi työllistää tai kumman arvioidaan työllistävän eniten henkilöstöä. Näin toimitaan myös aina, kun jakamalla muodostuisi samaan osoitteeseen alle kolme henkilötyövuotta työllistäviä toimipaikkoja.

Lasten päivähoito

Jokainen omassa osoitteessaan toimiva **päiväkoti** muodostaa oman toimipaikkansa. Samassa osoitteessa toimivat erinimiset päiväkodit muodostavat yhden toimipaikan.

Kodeissa toimivat **perhe- ja kolmiperhepäivähoitajat** ilmoitetaan kootusti lähimmän työnohjauksen mukaisessa osoitteessa. Samoin toimitaan useissa kohteissa toimivien kiertävien päiväkotien osalta. Päiväkodin yhteydessä harjoitettavan **ryhmäperhepäivähoidon** henkilökunta on sen päiväkodin henkilöstöä, missä tätä toimintaa harjoitetaan. Omassa erillisessä osoitteessa toimiessaan **ryhmäperhepäiväkoti** muodostaa oman toimipaikan.

Päiväkodissa järjestettynä sekä **esiopetus että koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta** luetaan päiväkodin toimialalle ja sen päiväkodin toimipaikkaan, missä toiminta tapahtuu. Erillään järjestettyinä nämä toiminnot kuuluvat omille toimialoilleen ja saavat oman osoitteen mukaisen toimipaikkansa aina vähintään kolme henkilötyövuotta työllistäessään. Pienemmät yksiköt ilmoitetaan kootusti lähimmän työnohjauksen osoitteessa.

Päiväkodin yhteydessä järjestetyn **leikkikerhon, leikkikoulun tai avoimen päiväkotitoiminnan** henkilöstö luetaan sen päiväkodin toimipaikkaan, minkä yhteydessä toiminta tapahtuu. Leikki- tai asukaspuiston yhteydessä tai erillisessä osoitteessa järjestettynä leikkikoulu- tai leikkikerhotoiminta tai vastavasti avoin päiväkoti voi muodostaa oman toimipaikan, mikäli se työllistää vähintään kolme henkilötyövuotta. Muussa tapauksessa henkilöstö ilmoitetaan kootusti lähimmän työnohjauksen osoitteessa.

Päiväkodeissa siivous-, kiinteistöhuolto- ja ruokalatoiminnalle perustetaan kyseisen päiväkodin osoitteeseen oma toimipaikka vain, mikäli kyseinen toiminta työllistää vähintään kolme henkilötyövuotta. Muussa tapauksessa päiväkotikohtaista toimipaikkaa ei perusteta, vaan kukin toiminto ilmoitetaan kootusti lähimmän työnohjauksen osoitteessa. Mikäli kunnassa on esimerkiksi erilliseksi yksiköksi perustettu ruoka- tai siivouspalvelukeskus, sijoitetaan toimipaikka tällaisen keskuksen osoitteeseen.

4. OPETUS- JA SIVISTYSTOIMI

Koulutus

Koulujen opetushenkilöstö tulee jakaa toimialaluokituksen mukaisesti **koulutusasteittain**, jolloin esimerkiksi jokainen omassa osoitteessa toimiva **alakoulu, yläkoulu tai lukio** muodostaa oman toimipaikkansa. Myös kouluissa, joissa samassa osoitteessa toimii eri koulutusasteita, esimerkiksi yhdistetty ala- ja yläkoulu, muodostetaan eri koulutusasteille omat toimipaikat. Opetuksen kielellä ei sinällään ole toimipaikkoja muodostettaessa merkitystä, jolloin samassa osoitteessa toimivia ja samaa koulutusastetta olevia, mutta keskenään eri kielillä opetusta antavia yksiköitä ei jaeta omiksi toimipaikoikseen.

Useissa toimipaikoissa työskentelevät opettajat kuuluvat tuntipanoksensa mukaisina kaikkien niiden toimipaikkojen henkilöstöön, joissa he työskentelevät siinä määrin kiinteästi, että tuntijako on määritettävissä. Kiertävät opettajat ja sijaiset, joiden tuntijakauma eri koulujen kesken ei ole kiinteä tai muuten määritettävissä, tulee joka tapauksessa pyrkiä jakamaan toimipaikoiksi koulutusasteittain ja ilmoittaa kootusti lähimmän työnohjauksen osoitteessa. Aluerehtorit kuuluvat koulutoimen hallintoon ja osaksi koulutoimen hallinnon toimipaikkaa.

Esiasteen opetus erotetaan sekä alakoulun yhteydessä että erillisessä esikoulussa järjestettynä toimialaluokituksen mukaisesti omalla toimipaikalla. Esikoulun yhteydessä järjestetty koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta luetaan sen esikoulun toimipaikkaan, jossa toimintaa järjestetään. Erillään omassa osoitteessaan järjestettynä myös aamu- ja iltapäivätoiminta kuuluu omalle toimialalleen ja saa oman osoitteen mukaisen toimipaikkansa aina vähintään kolme henkilötyövuotta työllistäessään. Pienemmät erikseen toimivat yksiköt ilmoitetaan kootusti lähimmän työnohjauksen osoitteessa.

Alakoulun yhteydessä järjestettynä koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta yhdistetään kyseisen alakoulun toimipaikkaan. Alemman perusasteen koulutuksen toimialaan luetaan toimialaluokituksen mukaisesti myös varsinaisen koulujärjestelmän ulkopuolinen koulutus, joka vastaa alemman perusasteen koulutusta. Tällaista koulutusta on esimerkiksi kotoutumissuunnitelman mukainen lukutaito-opetus, maahanmuuttajille annettava perusopetukseen valmistava opetus ja starttiluokat.

Työväenopisto ja kansalaisopisto sekä kansanopisto ovat omassa osoitteessa toimiessaan oma erillinen toimipaikka aina, kun tällainen työllistää henkilöstöä vähintään kolme henkilötyövuotta. Pienemmät yksiköt ilmoitetaan kootusti lähimmän työnohjauksen osoitteessa. Yksittäisten alle kolme henkilötyövuotta työllistävien kurssien perusteella ei esimerkiksi koulun osoitteeseen muodosteta erillistä toimipaikkaa.

Kunnan oppisopimustoimisto on koulutusta palvelevaa toimintaa ja se muodostaa oman toimipaikan työllistäessään vähintään kolme henkilötyövuotta. Muutoin se ilmoitetaan kootusti lähimmän työnohjauksen osoitteessa.

Siivous-, talonmies-, kiinteistöhuolto- ja ruokalatoiminnalle perustetaan yksittäisen koulun osoitteeseen oma toimipaikka vain, mikäli toiminta työllistää kyseisellä koululla vähintään kolme henkilötyövuotta. Muussa tapauksessa kukin toiminto ilmoitetaan kootusti lähimmän työnohjauksen osoitteessa. Mikäli kunnassa on esimerkiksi erilliseksi yksiköksi perustettu ruoka- tai siivouspalvelukeskus, sijoitetaan toimipaikka tällaisen keskuksen osoitteeseen.

Kulttuuri ja vapaa-aika

Kirjastot muodostavat oman osoitteen mukaisen toimipaikkansa. **Sivukirjastot** muodostavat oman toimipaikan aina kun henkilöstön määrä on vähintään kolme henkilötyövuotta. Muulloin sivukirjastojen henkilökunta ilmoitetaan kootusti lähimmän työnohjauksen osoitteessa. Myös **kirjastoauton** henkilöstö ilmoitetaan kootusti lähimmän työnohjauksen osoitteessa. Kirjaston yhteydessä mahdollisesti toimiva **tietopalvelupiste** yhdistetään kyseisen kirjaston toimipaikkaan.

Muut **kulttuuripalveluja** tarjoavat laitokset, kuten **museot, taidemuseot, galleriat, kasvitieteelliset puutarhat, teatterit ja oopperat** muodostavat oman osoitteen mukaisen toimipaikkansa työllistäessään vähintään kolme henkilötyövuotta. Pienemmät yksiköt ilmoitetaan toimialoittain kootusti lähimmän työnohjauksen osoitteessa. Teatteri-, ooppera ja musiikkiteosten tuotannosta ja esittämisestä erotetaan omaksi toimipaikakseen itse talon esitystilojen ja lippukassojen toiminta aina, kun tällainen työllistää vähintään kolme henkilötyövuotta.

Teatterialalla useissa kohteissa työskentelevä henkilöstö ilmoitetaan sen teatterin henkilöstönä, missä he pääasiallisesti työskentelevät. Mikäli työskentely on siinä määrin liikkuvaa, ettei pääasiallista työskentelykohdetta ole mahdollista määrittää, ilmoitetaan henkilöstö kootusti lähimmän työnohjauksen osoitteessa.

Taide- ja vapaa-aikakeskukset muodostavat oman toimipaikan työllistäessään vähintään kolme henkilötyövuotta. Mikäli tällaisessa keskuksessa tarjotaan eri toimialoihin kuuluvaa toimintaa, esimerkiksi sisäliikuntamahdollisuuksia ja taideharrastustoimintaa, eikä keskuksen voida katsoa olevan selvästi johonkin toimialaan painottunut, muodostetaan useampi toimipaikka eri toimialoille aina, kun henkilöstöä jokaiseen toimipaikkaan tulee vähintään kolme henkilötyövuotta. Mikäli henkilöstön jakautumisesta eri toimialojen kesken ei ole tarkempaa tietoa tai sitä pystytty arvioimaan, suoritetaan jako tasan. Tilanteissa, jossa henkilöstön määrä ei riitä useamman toimipaikan muodostamiseen, valitaan yhteisen toimipaikan toimiala sen mukaan minkä toiminnan tiedetään tai arvioidaan työllistävän eniten.

Huvivenesatama voi muodostaa oman toimipaikan, mikäli toiminta työllistää vähintään kolme henkilötyövuotta. Muutoin toiminta ilmoitetaan kootusti lähimmän työnohjauksen osoitteessa. Kun toiminnan työllistävyys jää kuntatasolla alle kolmen henkilötyövuoden, yhdistetään se johonkin muuhun vapaa-ajan toiminnan toimipaikkaan.

Liikunta

Liikuntatoimen hallintohenkilökunta muodostaa erillään toimiessaan oman toimipaikan hallinnon toimialalle, jonka osoite määrittyy sen sijainnin (esimerkiksi **liikuntaviraston**) mukaan. **Urheilutapahtumien järjestäminen** kuuluu omalle toimialalleen ja saa oman toimipaikkansa toimiston sijainnin mukaiseen osoitteeseen. Mikäli urheilutapahtumien järjestäminen ei työllistä kuntatasolla vähintään kolme henkilötyövuotta, luetaan toiminta osaksi liikuntatoimen hallintoa.

Useissa kohteissa työskentelevät **liikunnanohjaajat** muodostavat oman toimipaikan liikunnan toimialalle sijaintinaan esimerkiksi liikuntatoimen toimiston, viraston tai muun toimintaa ohjaavan yksikön osoite. Näin ollen ohjatun liikunnan osalta yksittäisten alle kolme henkilötyövuotta työllistävien kursien ja liikuntatuntien perusteella ei muodosteta omia toimipaikkoja.

Yksittäinen liikuntapaikka – kuten **uimahalli, jäähalli, liikuntahalli, urheilukenttä tai ulkoilu- ja virkistysalue** – muodostaa oman toimipaikan, mikäli henkilöstöä yksittäisessä kohteessa on vähintään kolme henkilötyövuotta. Alle kolme henkilötyövuotta työllistävät liikuntapaikat ilmoitetaan kootusti lähimmän työnohjauksen, esimerkiksi liikuntaviraston tai liikuntatoimiston, osoitteessa.

Yksittäisen liikuntapaikan toimipaikkaan luetaan myös sellainen **ylläpito- tai tekninen henkilökunta**, jonka toimi liittyy kiinteästi vain tämän yhden liikuntapaikan ylläpitoon. Muutoin **huolto- ja puhtaanapito henkilöstön** osalta yksittäiseen liikuntapaikkaan perustetaan oma toimipaikka vain, kun toiminta työllistää kyseisessä kohteessa vähintään kolme henkilötyövuotta. Kun työllistävyys yhdessä kohteessa on alle kolme henkilötyövuotta, henkilöstö ilmoitetaan kootusti lähimmän työnohjauksen osoitteessa.

Uimahallin yhteydessä tai esimerkiksi liikuntakeskuksessa toimiva **kuntosali** muodostaa toimialaluokituksen mukaisesti oman toimipaikan, mikäli se työllistää vähintään kolme henkilötyövuotta ja sen toiminta on henkilöstön osalta erotettavissa. Muutoin toiminta luetaan muun samassa osoitteessa tapahtuvan liikuntatoiminnan kanssa samalle toimialalle ja samaan toimipaikkaan.

Uimarannoista ei muodosteta omia toimipaikkoja, vaikka niillä työskentelisikin henkilöstöä, vaan henkilöstö ilmoitetaan kootusti lähimmän työnohjauksen osoitteessa.

Nuorisotoimi

Nuorisotoimessa toimipaikan voi muodostaa esimerkiksi **nuorisotalo, nuorisokeskus tai leirikeskus**, jos tällainen työllistää henkilöstöä vähintään kolme henkilötyövuotta. Nuorisotoimessa harjoitettava koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta luetaan nuorisotoimen toimialalle ja osaksi sitä toimipaikkaa, jossa toiminta tapahtuu. Alle kolme henkilötyövuotta työllistävät yksiköt ilmoitetaan kootusti lähimmän työnohjauksen osoitteessa. Kun nuorisotoimen työllistävyys kuntatasolla jää alle kolmen henkilötyövuoden, yhdistetään toiminta samaan toimipaikkaan muiden saman toimialan palveluiden kanssa.

5. YMPÄRISTÖ JA TEKNINEN INFRASTRUKTUURI

Yhdyskuntasuunnittelu ja rakentaminen

Rakennusvalvonnassa toimipaikan voi muodostaa esimerkiksi **kunnan rakennusvirasto**. **Yhdyskuntasuunnittelussa ja kaupunkitekniikassa** toimipaikka on esimerkiksi **suunnitteluvirasto tai -toimisto**. **Pysäköinninvalvonnassa ja rakentamisessa ei yksittäisistä työntekokohteista muodosteta omia toimipaikkoja**, vaan toimipaikan muodostaa sellainen kiinteä osoite, josta työtä ohjataan.

Rakentamisen osalta tulisi erottaa toisistaan eri toimialoille kuuluvat 1) **kiinteistöjen** 2) **kunnallistekniikan** 3) **liikenneväylien** sekä 4) **puistojen ja muiden yleisten alueiden rakentaminen** omiksi toimipaikoikseen. Rakentamiseen liittyvät geologiset mittaukset sekä mittauksiin liittyvä maa- ja kallioperän tutkimus tulisi erottaa omilla toimipaikoillaan aina kun toiminnon työllistävyys on vähintään kolme henkilötyövuotta. Alle kolme henkilötyövuotta työllistäessään toiminnot luetaan yhdyskuntasuunnittelun toimialalle ja yhdistetään samaan toimipaikkaan muiden mittaus- ja maankäytön toimintojen kanssa.

Liikenneväylien osalta tulisi erottaa toimialaluokituksen mukaisesti 1) **rakentaminen ja kunnostaminen** sekä 2) **puhtaanapito** omiksi lähimmän työnohjauksen osoitteen mukaisiksi toimipaikoikseen.

Kiinteistöpalvelut ja ympäristöhoito

Kaikissa niissä toiminnoissa, joissa henkilöstö työskentelee useissa kohteissa – kuten **puhtaanapito tai erilaiset korjaustyöt** – ei yksittäisistä työntekokohteista muodosteta omia toimipaikkoja, vaan toimipaikan muodostaa sellainen kiinteä osoite, josta työtä ohjataan.

Kiinteistönhoidon toimialalle luetaan erilaiset **ulkoalueiden huolto- ja puhtaanapitotyöt sekä pienet kiinteistöjen ja huoneistojen korjaus- ja kunnossapitotyöt, joita kiinteistöhuollon ammattilaiset** – esimerkiksi kiinteistöhuoltoyhtiö – suorittavat. Korjaustyöt, jotka vaativat erikoistuneempaa ammattihenkilökuntaa, erotetaan omille toimialoilleen. Tällaisissa erikoistuneemmissa korjaustöissä erotetaan toisistaan toimialaluokituksen mukaisesti **LVI-tekniset, sähkötekniset ja muut (esimerkiksi koskeusvaurioihin liittyvät) korjaukset**.

Kiinteistönhoidon toimialalle kuuluvat myös **koulujen, päiväkotien ja muiden laitosten talonmiehet, vahtimestarit, vartijat ja muu kiinteistöhuoltohenkilökunta**, jotka ilmoitetaan kootusti lähimmän työnohjauksen osoitteessa. Ainoastaan silloin, kun tällaiset toiminnot työllistävät vähintään kolme henkilötyövuotta varsinaisessa yksittäisessä työntekokohteessaan, muodostetaan kyseiseen kohteeseen oma toimipaikka kiinteistönhoidon toimialalle.

Kiinteistönhoidosta erotetaan **kiinteistöjen isännöintipalvelut sekä kiinteistön sisätilojen siivous**, jotka kuuluvat omille toimialoilleen. Koulujen, päiväkotien ja muiden laitosten siivoushenkilökunta ilmoitetaan kootusti lähimmän työnohjauksen osoitteessa. Ainoastaan silloin, kun tällainen toiminto työllistää vähintään kolme henkilötyövuotta varsinaisessa yksittäisessä työntekokohteessaan, muodostetaan sille kyseiseen kohteeseen oma toimipaikka.

Kiinteistöjen vuokraustoiminnassa erotetaan toimialaluokituksen mukaan 1) **asuntojen vuokraus** 2) **toimitilojen ja tonttien vuokraus**. Mikäli kunnassa on esimerkiksi **tilakeskus**, jossa harjoitetaan molempien toimialojen mukaista vuokraustoimintaa, perustetaan tästä huolimatta yksi yhteinen toimipaikka. Toimiala määritetään tällöin sen mukaan, minkä toimialoista tiedetään tai arvioidaan työllistävän eniten henkilöstöä.

Maisemanhoidon toimialaan kuuluu kunnan puistojen ja muiden yleisten alueiden **viherrakentaminen ja hoito, puutarhapalvelut sekä maisema- ja virkistyspeltojen hoito**. Maisemanhoidosta erotetaan toimialaluokituksen mukaisesti omille toimialoilleen ja omiksi toimipaikoikseen 1) **taimien kasvatusta istutustarkoituksiin ja 2) metsän kasvatukseen ja hoitoon** liittyvät toimet.

Vesi-, viemäri- ja jätehuolto

Vesi- tai viemäri- ja jätehuolto on erillisessä osoitteessa toimiessaan oma itsenäinen toimipaikka, jonka henkilöstöön luetaan myös esimerkiksi useissa kohteissa työskentelevä huolto- ja kunnossapitohenkilöstö.

Toimialaluokituksessa TOL 2008 erotetaan erikseen vesi- ja viemärihuolto. Näiden toimialojen tulee muodostaa erilliset toimipaikat, vaikka kunnassa olisi yhdistetty vesi- ja viemärihuolto. Henkilöstö jaetaan vesi- ja viemärihuollon toimipaikkoihin työtehtävien mukaan. Mikäli tarkkaa tietoa jakamisen perustaksi ei ole, niin tällöin henkilöstö jaetaan näiden toimipaikkojen välillä tasan. Mikäli jommassakummassa toimipaikassa on alle kolme henkilöä, niin tällöin riittää yksi toimipaikka, johon ilmoitetaan koko henkilöstö.

Jätehuollossa jätteenkeruutoiminnan toimipaikka muodostetaan siihen osoitteeseen, josta työtä ohjataan. Ongelmajätteen osalta kerääminen voi sisältää myös jätteen tunnistamista, käsittelyä, pakkaamista ja merkintää kuljetusta varten. Sairaaloissa ja sairaala-apteekeissa tapahtuva sairaala- ja lääkejätteen keräys ja käsittely kuljetusta varten luetaan sairaalan toimialalle ja sen toimipaikkaan.

Jätteenkäsittelyssä **kaatopaikka, muu jätteenkäsittelylaitos tai lajittelukeskus** muodostaa oman toimipaikan aina vähintään kolme henkilötyövuotta työllistäessään. Pienemmät yksiköt ilmoitetaan kootusti lähimmän työnohjauksen osoitteessa. Kaatopaikan tai muun jätteenkäsittelylaitoksen toimintaan luetaan toimialaluokituksen mukaisesti myös käsittely- ja hävittämisprosessien yhteydessä syntyvien sivutuotteiden – kuten biokaasun ja muiden polttoaineiden – valmistus jatkokäyttöä varten.

Energia

Energiapalveluissa esimerkiksi **sähkölaitoksen** osoitteeseen voi muodostua useampia toimipaikkoja. Näin tapahtuu esimerkiksi, kun tuotannon lisäksi erilaiset sähkölaitoksen useissa kohteissa suorittamat asennus- ja muut huoltotyöt ilmoitetaan omana toimipaikkanaan sähkölaitoksen osoitteessa, kun työllistävä vaikutus on vähintään kolme henkilötyövuotta.

Sähkön osalta toimialaluokitus erottelee eri tuotantotapojen lisäksi **siirron, jakelun, myynnin sekä erilaiset asennus- ja rakentamistyöt**. Sähkölaitoksen osoitteeseen muodostetaan yhdessä osoitteessa tapahtuvan tuotannon, siirron, jakelun ja myynnin osalta yksi yhteinen toimipaikka, jolle toimialaluokitus määrittää sen mukaan, mikä toimialoista työllistää tai minkä arvioidaan työllistävän eniten. Sähkölaitoksen suorittamat rakennus- ja asennustyöt saavat sähkölaitoksen osoitteeseen oman yhden toimipaikkansa. Toimiala määritetään sen mukaan, kumman rakennus- ja asennustöihin liittyvistä toimialoista tiedetään tai arvioidaan työllistävän enemmän.

Kaukolämmössä ja -jäähdytyksessä tuotanto ja jakelu kuuluvat samaan toimialaan, mutta toimialaluokituksen mukainen erottelu tehdään teollisuuden ja kotitalouksien kesken. Mikäli luokituksen mukaista erottelua ei henkilöstön osalta pystytä tekemään, perustetaan yksi yhteinen toimipaikka ja määritetään tälle toimiala sen mukaan, kumpi toimialoista työllistää tai kumman arvioidaan työllistävän enemmän.

Kaasulaitoksen osoitteeseen muodostetaan kyseisessä osoitteessa harjoitetulle tuotannolle, jakelulle ja kaupalle yksi toimipaikka. Toimiala määritetään sen mukaan, mikä eri toimialoista työllistää tai minkä arvioidaan työllistävän eniten henkilöstöä.

Kunnallinen, esimerkiksi sähkölaitoksen tarjoama, **energianeuvonta** luetaan sille toimialalle, jolle saman yksikön tarjoama muu toiminta kuuluu ja kyseisen palvelua tarjoavan yksikön toimipaikkaan.

Joukkoliikenne ja logistiikka

Joukkoliikenteessä toimipaikan voi muodostaa esimerkiksi toimisto, josta toimintaa ohjataan. Maitse tapahtuvasta joukkoliikenteestä erotetaan toimialaluokituksen mukaisesti omaksi toimipaikakseen joukkoliikenteenä järjestetty **vesiliikenteen henkilökuljetus** aina kun tällainen työllistää vähintään kolme henkilötyövuotta.

Joukkoliikenteen järjestämisen kanssa samaan toimialaan luetaan myös liikennelaitoksen harjoittamat joukkoliikenteen tukitoimet, kuten **joukkoliikenteen markkinointi ja matkustajainformaatio sekä lippujärjestelmän ja lippujen hintojen hyväksyminen**. Myös joukkoliikenteen **lipuntarkastushenkilökunta** luetaan samalle toimialalle joukkoliikenteen järjestämisen kanssa.

Joukkoliikenteen palvelupiste tai muu neuvonta- ja lipunmyyntipalveluita tarjoava yksikkö kuuluu omalle toimialalleen ja muodostaa oman osoitteen mukaisen toimipaikan työllistäessään vähintään kolme henkilötyövuotta. Alle kolme henkilötyövuotta työllistävät yksiköt ilmoitetaan kootusti lähimmän työnohjauksen osoitteessa. Kun toiminta työllistää kuntatasolla alle kolme henkilötyövuotta, ei sitä eroteta omalla toimipaikalla, vaan toiminta luetaan osaksi joukkoliikenteen järjestämistä.

Satama muodostaa oman osoitteensa mukaisen toimipaikan. Sataman toimialalle luetaan **satamapalveluiden** lisäksi myös **laitureiden ja aallomurtajien ylläpitoon liittyvät tehtävät sekä matkustaja- ja rahtiterminaalien palvelut**. **Sataman varastopalvelut** luetaan toimialaluokituksen mukaisesti varastoinnin toimialalle ja ne saavat oman toimipaikan aina vähintään kolme henkilötyövuotta työllistäessään.

Tavarankuljetuspalveluissa erotetaan toisistaan **tieliikenteen tavarankuljetus ja vesiliikenteen tavarankuljetus**, jotka saavat omat toimipaikkansa lähimmän työnohjauksen mukaiseen osoitteeseen. Tieliikenteen henkilökuljetukset, kuten **koulukuljetuspalvelut**, kuuluvat omalle toimialalleen ja lähimmän työnohjauksensa mukaiseen toimipaikkaan.

Korjaamot, varastot ja vuokraamot

Korjaamo muodostaa oman sijaintiosoitteensa mukaisen toimipaikan työllistäessään vähintään kolme henkilötyövuotta. Pienempiä yksiköitä ilmoitetaan kootusti näiden lähimmän työnohjauksen osoitteessa. Kun korjaamossa harjoitetaan toimialaluokituksen mukaan eri toimialoille kuuluvia toimintoja – joita ovat 1) **ajoneuvokaluston** ja 2) **työkonekaluston huolto- ja korjauspalvelut** – muodostetaan tästä huolimatta yksi yhteinen toimipaikka. Tällöin toimialaluokitus kyseiselle toimipaikalle määritty sen mukaan kumpi toiminnoista työllistää tai kumman arvioidaan työllistävän enemmän henkilöstöä.

Varasto muodostaa oman osoitteensa mukaisen toimipaikan aina vähintään kolme henkilötyövuotta työllistäessään. Pienemmät yksiköt ilmoitetaan kootusti lähimmän työnohjauksen mukaisessa osoitteessa. Samalle toimialalle luetaan toimialaluokituksen mukaisesti kaikenlaisien tavaroiden varastointi sekä erilaiset varastointiin liittyvät tehtävät, kuten **varastoitavan tavaran vastaanottotarkastus, siirtokuljetukset varastointialueella, purkaminen, sijoittaminen, keräily ja lähetys**.

Vuokraamo muodostaa oman toimipaikan työllistäessään vähintään kolme henkilötyövuotta. Toimialaluokitus erottelee 1) **ajoneuvojen**, 2) **rakennuskoneiden ja -laitteiden** sekä 3) **muiden koneiden ja laitteiden vuokrauksen**. Kun vuokraamotoimintaan sisältyy useampia edellä mainituista toimialoista, muodostetaan tästä huolimatta vain yksi toimipaikka, jonka toimialaluokitus määrittyy sen mukaan kumpi toiminnoista työllistää tai kumman arvioidaan työllistävän enemmän henkilöstöä.

Mikäli kunnassa on keskitetty **konekeskus**, jossa tarjotaan esimerkiksi kuljetuspalveluita sekä erilaisia hankinta-, korjaus-, varasto- ja vuokrauspalveluita, voi konekeskuksen osoitteeseen muodostua vastavasti useita toimipaikkoja eri toimialoille. Näiden toimipaikkojen kesken henkilöstö jaetaan tasan, mikäli sen todellisesta jakautumisesta ei ole tietoa eikä tarkempaa arviota pystytä tekemään. Toimipaikkoja muodostettaessa ei kuitenkaan tulisi muodostaa alle kolme henkilötyövuotta työllistäviä yksiköitä. Kun henkilöstön määrä ei riitä useamman toimipaikan perustamiseen, määritetään yhteisen toimipaikan toimiala sen mukaan, mikä toimialoista työllistää tai minkä arvioidaan työllistävän eniten.

Palo- ja pelastustoimi

Palo- ja pelastustoimessa toimipaikan muodostaa yksittäinen omassa osoitteessa sijaitseva **palo- tai pelastuslaitos** tai vastaavasti **aluehälytyskeskus**. Useissa kohteissa työskentelevä henkilöstö luetaan siihen palo- tai pelastusasemaan, josta työtä ohjataan eikä yksittäisistä työntekokohteista muodosteta omia toimipaikkoja.

Pelastustoiminnan lisäksi esimerkiksi valvonta- ja tarkastustoiminta sekä erilainen **koulutus, neuvonta ja valistus turvallisuusasioissa** kuuluvat **palo- ja pelastustoimen toimialaan silloin kun palo- tai pelastuslaitos näitä järjestää**. Tällöinkään yksittäisistä työntekokohteista ei muodosteta omia toimipaikkoja.

Ensihoito- ja sairaankuljetushenkilöstö kuuluvat toimialaluokituksen mukaisesti palo- ja pelastustoimen toimialaan ja sen pelastuslaitoksen toimipaikkaan, josta kuljetuksia toteutetaan.

Palo- ja pelastustoimen toimialaan luetaan myös **nuohoustoiminta, kemikaalivalvonta sekä kaluston ja laitteiden korjaamo- ja huoltotoiminta silloin, kun palo- tai pelastuslaitoksen henkilökunta suorittaa** näitä toimia eivätkä ne ole henkilöstön osalta erotettavissa pelastuslaitoksen muusta toiminnasta. Mikäli mainitut toiminnot ovat henkilöstön osalta erotettavissa, erotetaan ne omille toimialaluokituksen mukaisille toimialoilleen ja omiksi toimipaikoikseen aina, kun toiminta työllistää vähintään kolme henkilötyövuotta.

6. ELINKEINOPALVELUT JA MATKAILU

Elinkeino- ja maaseutupalvelut

Elinkeinopalveluihin kuuluu muun muassa **yrittäjien neuvonta- ja koulutuspalvelut, yrityshautomopalvelut, yritystonttien välitys ja yritystoiminnan lupa-asiat**. **Maaseutupalveluihin** kuuluu erilaisia **maatalouden tukipalveluja, kuten lomituspalvelu sekä maatalouden ja maatalousyrittäjyyden kehittäminen**. Toimipaikan muodostaa omassa osoitteessa sijaitseva erillinen toimisto tai muu vastaava yksikkö työllistäessään vähintään kolme henkilötyövuotta. Pienempiä yksiköitä ilmoitetaan kootusti näiden lähimmän työnohjauksen osoitteessa.

Maatalouslomittajat kuuluvat omalle toimialalleen ja muodostavat oman toimipaikan lomitustoimiston tai muun vastaavan työnohjauksellisen yksikön osoitteeseen.

Matkailu

Matkailussa toimipaikka on esimerkiksi erillisessä osoitteessa sijaitseva **matkailutoimisto**, jonka henkilöstöön luetaan myös useassa kohteessa työskentelevät **matkaoppaat** aina silloin, kun nämä ovat kunnan henkilöstöä. Alle kolme henkilötyövuotta työllistävät yksiköt ilmoitetaan kootusti lähimmän työnohjauksen osoitteessa.

Leirintäalue, asuntovaunualue tai vierasvenesatama voi muodostaa oman toimipaikan, mikäli toiminta työllistää vähintään kolme henkilötyövuotta. Muutoin toiminta ilmoitetaan kootusti toimintaa ohjaavan toimiston osoitteessa.

7. TUKIPALVELUT

Kiinteistöhuolto, siivous ja ruokapalvelut

Useissa kunnan laitoksissa varsinaisen toiminnan ”tukipalveluina” toimiville **kiinteistöhuollolle, kiinteistöjen siivoukselle ja ruokapalveluille** perustetaan yksittäiseen kohteeseen – kuten koulu tai päiväkotikoti – oma toimipaikka, mikäli toiminta työllistää kyseisessä kohteessa vähintään kolme henkilötyövuotta. Muutoin nämä toiminnot kootaan toimilaoittain kuntatasolla ja toimipaikka perustetaan esimerkiksi toimintaa ohjaavan yksikön osoitteeseen.

Kiinteistönhoidon henkilöstöön luetaan **koulujen, päiväkotien ja muiden laitosten talonmiehet, vahvistamarit ja vartijat, kouluisännät ja -emännät sekä muu kiinteistöhuoltohenkilöstö**. Nämä ilmoitetaan kootusti lähimmän työnohjauksen osoitteessa.

Kiinteistöjen siivoushenkilökunta ilmoitetaan kootusti omalla toimialallaan lähimmän työnohjauksen osoitteessa. Mikäli kunnassa on erilliseksi yksiköksi perustettu **siivouspalvelukeskus**, perustetaan toimipaikka tämän keskuksen osoitteeseen.

Ruokapalveluiden osalta esimerkiksi alle kolme henkilötyövuotta työllistävät ruuanjakelupisteet kouluissa ja päiväkodeissa eivät saa omaa toimipaikkaa kyseiseen kohteeseen, vaan ne ilmoitetaan lähimmän työnohjauksen osoitteessa, tai mikäli kunnassa on erikseen keskus- tai valmistuskeittiö, perustetaan toimipaikka tämän osoitteeseen.